



Lotte Kaa Andersen: Mor er den bedste og værste i verden

af Lotte Kaa Andersen

Publiceret 27/09/2019 i Bøger/Kultur

BØGER // ANMELDELSE – “Det har krævet mod og tilløb at skrive en bog som *Fruen*”, skriver forfatter Lotte Kaa Andersen, der roser Malene Lei Rabens debutbog for at være berigende, stærk og åbenhjertig.”Malene Lei Rabens bog minder os om, at vi skal passe på hinanden og være ydmyge og taknemmelige, når børn og andre store mennesker viser os tillid og møder os i den fællesmenneskelige længsel efter at blive set og elsket for den, vi er.”

Alle børn fødes med en naturlig afhængighed, loyalitet og kærlighed til deres forældre, og stort set alle forældre ønsker at give deres børn det allerbedste, de har. Alligevel kører det dyrebare forhold mellem børn og forældre tit af sporet. 23 pct. af alle voksne danskere har brudt med eller overvejer at bryde med et nært familiemedlem.

Vi ved det godt: Familien er en smuk og stabiliserende enhed, indtil den vender sig mod dig og bliver lige det modsatte. Det er svært at være nogens datter, mor, kone, søster, det er svært ikke at træde nogen over tærne, svært at gøre alle glade, svært at være sig selv i de roller, familien tildeler en, svært at bryde fri.

Men hvorfor er familierelationer ofte så klaustrofobiske?



Familien er mudret farvand. Ingen steder er grænserne så udviskede, så nemme at overskride, og ingen steder er håbet så stort.

Det er der nok lige så mange svar på, som der er familier, men i Malene Lei Rabens stærke og åbenhjertige erindringsbog får vi hendes bud på, hvornår, hvordan og hvorfor forholdet til især hendes mor udviklede sig i en udmattende og til tider desperat retning.

Koldfronter

Fruen er fortællingen om en familie, der bag en ressourcestærk og 70'er-progressiv overflade gemmer på intriger, bagtalelse, mange års opsparet bitterhed og ikke mindst en høj grad af omskiftelighed og egoisme hos de voksne.

Vi følger Malene Lei Rabens tilbageblik på en barndom, hvor hun bliver født ind i en fjendtlig skilsmisse (faren forlader familien to uger, før hun kommer til verden) og senere en usammenhængende hverdag med halvsøskende, papforældre, mors skiftende kærestes, hyppige flytninger og lange dage, hvor hun er overladt til sig selv. Stemningen mellem mor og far er så elendig, at den rækker langt ind i børnenes voksenliv. Efter 15 år kan forældrene stadig ikke være i stue sammen.

Som lille kender Malene mest sin far fra morens grimme omtale af ham overfor hende og den fem år ældre søster, Elisabeth. De to bliver en gang om måneden sendt med fly til Aalborg for at komme på weekend hos faren. Det er svært at tilpasse sig reglerne og hierarkiet i farens nye familie, hvor pigerne er og bliver sjældne gæster. Både far og døtre er lettede, når han igen kan sætte dem af i lufthavnen søndag eftermiddag og sende dem tilbage til København.



Det er rørende og brutalt at læse om barnet, der trodsigt spræller og vrider sig for at vikle sig ud af en barndom, der aldrig slipper taget i hende

Hjemme hos mor giver det point at gøre grin med far efter besøgene, og hjemme hos far må man ikke omtale mor. Hvis far skal deltage i et familiearrangement, kommer mor ikke, og hvis man vil have nyt tøj, må man spørge far, for han er en fedtsyl, der slipper alt for billigt i børnepenge.

Det er en barndom med mange koldfronter og to identiteter – en til mor og en til far. Samtidig er der forlegenheden ved at vide om sig selv, at man kommer fra en familie, hvor tingene ikke fungerer og føle sig tvunget til at dække over det.

”Det er et lille handicap at have ustabile forældre. Man går ud i tilværelsen med en usynlig halten, som man altid kæmper for at skjule. Hver dag begynder under nulpunktet, og derfra arbejder man sig møjsommeligt i plus. Hver god dag er en sejr, hvert år, man hverken er blevet skilt eller har truet børnene med død og ødelæggelse, en triumf.”

Det er rørende og brutalt at læse om barnet, der trodsigt spræller og vrider sig for at vikle sig ud af en barndom, der aldrig slipper taget i hende.

Den svære dobbeltkontrakt

Som barn er Malene morens øjsten, men det forandrer sig. Da hun bliver teenager, er moren presset på sin økonomi og sit helbred, og relationen syrner til.

Da Malene får sine egne børn, nedarves konflikten til dem. De to kvinder kæmper nu ikke bare om overtaget i deres egen relation, men også i forhold til Malenes tre døtre. Især den ældste datter bliver gjort til den slagmark, Malenes mor bekriger sin datter på.

“

Forfatteren skriver smukt og ærligt og skåner ikke sig selv i sine tilbageblik og refleksioner over det svære familieliv. Som voksen må hun flere gange konstatere, at hun ind imellem selv minder om den mor, hun har haft det så svært med

Moren bagtaler hende konsekvent overfor datteren, og da hun en dag selv overhører en telefonsamtale, hvor moren hænger hende ud, konfronterer hun chokeret sin mor, der slår det hen og bebrejder hende, at hun kan finde på at smuglytte.



Psykolog efter psykolog råder Malene Lei Raben til at sætte grænser. Flere gange meddeler hun sin mor, at hun må have en pause fra hende, men moren er på det tidspunkt kræftsyg og holder hende fast i et jerngreb af tryglen, medlidenhed, dårlig samvittighed og fortællingen om, at man i bund og grund aldrig kan bryde med sin familie.

Alle børn kender tavshedens lov

Forfatteren skriver smukt og ærligt og skåner ikke sig selv i sine tilbageblik og refleksioner over det svære familieliv. Som voksen må hun flere gange konstatere, at hun ind imellem selv minder om den mor, hun har haft det så svært med; hjemmets kærlige og krævende centrum, der udadtil er den charmerende og succesrige jurist og indadtil lader sine egne dæmoner gå ud over de nærmeste.

Som læsere er vi med i de allerinderste cirkler. SMS-korrespondancer mellem mor og datter med gensidige bebrejdelser, stikpiller og irettesættelser, vi hører om ophedede familieskænderier og smertefulde brud, vi er med, når svigerfamilier skiftevis konverseres og tilsvines i morens tåkrummende familiære dobbeltspil, og vi får et tilbageblik på særligt en grel episode fra forfatterens opvækst.

“

Fruen er en barsk fortælling, der ikke kryber udenom, men billedet brydes af de kærlige glimt, der også har været en del af opvæksten

Den varme kontakt og fortrolighed forsvinder i teenageårene, Malene og hendes mor er kommet ind i en negativ dynamik, hvor de konstant skændes om stort og småt, men alligevel sover de tæt sammen i dobbeltsengen hver aften. Efter et skænderi inden sengetid ligger Malene med ryggen til sin mor, der i afmagt udbryder: ”Det er sket, at forældre kommer til at slå deres børn ihjel. Det *er* sket.”

Truslen får Malene til at bryde grædende sammen foran sin klasselærer dagen efter. Hun fortæller, hvad der foregår i hjemmet, og da moren bliver konfronteret med sin datters bekendelse, forværres mor-datter forholdet yderligere.



Teenagedatteren er ude af sig selv, men må leve med sin selvforagt over at have sladret, for "alle børn kender tavshedens lov". I lang tid derefter kalder Fruen (døtrenes ironiske øge-/kælenavn til deres dominerende mor) hende for "stikker" og "Hitler Jugend."

Manipulerende og karismatisk

Fruen er en barsk fortælling, der ikke kryber udenom, men billedet brydes af de kærlige glimt, der også har været en del af opvæksten.

I de tidlige barndomsår vokser Malene op med en varm, driftig og humoristisk mor, og den unge version af moren er formentlig den base, der gør, at de to døtre trods alt ender som stærke og veluddannede kvinder, der holder sammen og støtter hinanden, når Fruen senere er allermost besværlig.

I de tidlige år er moren er også hende, der har let til latter og laver pandekager til børnene efter en lang arbejdsdag, hende, der synger og danser i køkkenet og hjælper døtrenes veninder med deres eksaminer. Fruen rummer det hele, det sure og det søde, det belastende og det befriende, det manipulerende og det karismatiske, og dem, der er tæt på hende, må bare sluge hele pakken.





Smertelige, frisættende mor-bøger

Der er udkommet en del mor-bøger de sidste år, og de har fundet mange læsere.

Jeg tænker selvfølgelig på Leonora Christina Skovs *Den der lever stille*, men også på Delphine de Vigans *Alt må vige for natten*, Vita Andersens *Indigo* og Peter Øvigs *Min mor var besat*. En forfatter som Suzanne Brøgger har ligeledes brugt en stor del af sit forfatterskab på at skrive om sin smukke, besiddende og suicidal mor.

“

Malene Lei Rabens bog minder os om, at vi skal passe på hinanden og være ydmyge og taknemmelige, når

   
børn og andre store mennesker viser os tillid og møder os i den fællesmenneskelige længsel efter at blive set og elsket for den, vi er

”Jeg har ikke lyst til at være sådan en, barndommen rækker ud efter hele livet,” skriver Malene Lei Raben, men fælles for mor-bøgerne er netop, at en vanskelig mor-relation er en tung kampesten, man slæber efter sig hele livet, og derfor opstår behovet for at fortælle, dele og få luft. Den tvetydige, urimelige og uopnåelige mor sætter sig som en grundtvivl om eget værd, en revne i fundamentet, der aldrig rigtigt kan heles eller repareres.

Det smertelige opgør med mor sker altid, når mor er død, for først der er frisættelsen mulig. Måske kan skriften og åbenheden være med til at klare blikket og bringe forsoning, både for forfatterne og for bøgernes mange læsere. Dæmonerne kan som bekendt ikke lide frisk luft.

Modig bog

Det har krævet mod og tilløb at skrive en bog som *Fruen*. Man plejer at sige, at hvis man gerne vil være forfatter, skal man sørge for at få sig en dårlig barndom. Malene Lei Rabens debut beviser, at hun har brugt sin opvækst til at skrive en bog, der kan berige os andre og gøre os klogere på den kraft og sprængfare, der ligger i de nære relationer.

Familien er mudret farvand. Ingen steder er grænserne så udviskede, så nemme at overskride, og ingen steder er håbet så stort.

Malene Lei Rabens bog minder os om, at vi skal passe på hinanden og være ydmyge og taknemmelige, når børn og andre store mennesker viser os tillid og møder os i den fællesmenneskelige længsel efter at blive set og elsket for den, vi er.

Malene Lei Raben: Fruen. En datters historie om kærlighed og frihed.

Gyldendal, 2019. 286 sider. 299 kroner.

Foto: Gyldendal.

DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE INTERESSERET I FØLGENDE:

Malene Lei Raben: Skyd Snehvide – Frihed – uddrag af romanen ‘Fruen’

Lotte Kaa Andersen: Kvinder spørger, om jeg vil skrive deres historie



LOTTE KAA ANDERSEN

SENESTE ARTIKLER

Lotte Kaa Andersen er forfatter og har netop udgivet romanen Syv sind (2018), der er tredje og sidste bind i en trilogi, der begyndte med Hambros Allé 7-9-13 (2015) og 100 dage (2016). Tilsammen tegner de tre romaner et skarpt og kærligt portræt af livet på solsiden i årene omkring finanskrisen og frem til i dag. Lotte Kaa Andersen bor i Charlottenlund med sin familie.

